

Aglonietis atgriezies



Andrejs Aglonietis: – Mūsdienās priesterim sprediķa laikā ir jāpamana, ka baznīcai jūms draud iebrukt, un jāprot atrast naudu to salabot.

I. Atstupena foto

Aglonas dekāns Andrejs Aglonietis žurnālistiem Voldemāram Krustiņam un Mārtiņam Kaluam stāsta par ikdienas dzīvi un saimniekošanu Aglonas bazilikā.

— Par Aglonu parasti runā kā par svētvietu, kur notiek lieli svētki, sanāk simtiem tūkstošu cilvēku. Nu svētki ir pagājuši un pienāk arī baznīcai darba dienas, par kurām parasti nerunā. Ziema nāk.

— Jā, nāk. Ar aukstumu nāk.

— Aglona nav tikai dievnams. Tās ir arī celtnes, tas ir liels saimnieciskais organisms. Tas ir jāuztur un jāaprūpē.

— Jā, tā ir. 1920. gada 22. augustā šeit iesvētīja pirmo latviešu izcelsmes katoļu bīskapu. Viņš Aglonu izvēlējās par savu sēdekli, kūrījas mītni, izveidoja garīgo semināru. Saeima atzina senos dominikāņu īpašumus. 1921. gada novembrī atvēra reālģimnāziju. Skolotāji seminārā un arī ģimnāzijā bija augsti izglītoti, atbraukuši no Insbru-

kas, Maskavas un citām pilsētām. Sākotnēji skola bija neliela, trūka telpu, vajadzēja būvēt jaunu ēku. Kādā 1925. gada rudens vakarā sanāca pieci cilvēki, priesteri un viens laicīgs cilvēks, kurš kā brīvības cīnītājs bija dabūjis savā īpašumā Kamencas dzirnavas. Tajā vakarā radās ideja par būvkomiteju, kas vēlāk vāca līdzekļus tagadējai ģimnāzijas ēkai.

Būvkomiteja vāca ziedojumus, prasīja valstij, un tā nedaudz arī piešķīra. Lai uzceltu skolu, izveidoja savu ķieģeļu rūpniecību. Pavisam ģimnāzijai izgatavoja 600 000 ķieģeļu. Bija pašiem savs gatēris vecajās dominikāņu dzirnavās. Materiālu sagatavošanu un būvdarbu galvenais *dirigētājs* bija priesteris Aloizijs Broks, kurš vēlāk bija ģimnāzijas direktors. Skola ar audzi-

nāšanu un izglītību bija slavena.

1927. gadā arhibīskaps uzaicināja no Holandes četras mūķenes taisīt skolu meitenēm. Skolu meitenēm cēla Jaunaglonā, vecā poļu izcelsmes muižnieka pilī. Tur tapa Jaunaglonas klosteris, kapliča un Jaunaglonas ģimnāzija. Tajā mācības sākās 1928. gadā. Bet 1932. gada maijā priesteris Broks ar ģimnāzijas meitenēm Māras kalniņā sāka mērīt zemi un dzīt mietiņus jaunai ēkai un sākās meiteņu ģimnāzijas celtniecība. Bet tas viss ar vienu rāvienu zuda 1940. gada 21. septembrī. Izglītības tautas komisārs Jūlijs Lācis izdeva pavēli likvidēt Rīgas kūrījas ģimnāziju, likvidēt Jaunaglonas ģimnāziju un nodibināt komisiju, kas savāca visu, izņemot ticības grāmatas.

Turpinājums 5. lpp.

— Vai Aglonai kopš seniem laikiem pieder kādi īpašumi, uz kā balsīties?

— Cara laikos baznīcai apgriezta īpašums. Tai bija ļoti lieli īpašumi — vairāki tūkstoši hektāru, nogrieza aptuveni 1800 hektārus. Pašlaik ir palikuši 770 hektāri.

— Jūs esat kļuvis par Aglonas saimnieku. Ne tikai garīgā nozīmē vien. Jums ir jābūt prasīgam saimniekam, lai uzturētu šīs milzīgās ēkas. Augusta lielie svētki beidzas, viesi ir prom, sākas darbi.

— Aglonā ir dīvaina situācija. Te ir ciematīņš ar nelielu iedzīvotāju skaitu. Draudzē ir tikai aptuveni 2000 cilvēku. Pirms kara te bija 13,5 tūkstoši cilvēku. Tomēr palikušas visas pirmskara skolas. No divām katoļu ģimnāzijām, kuras padomju laikā likvidēja, uztaisīja Aglonas internāģimnāziju un lauksaimniecības skolu. Atgriezusies katoļu ģimnāzija un vēl vecā Aglonas pamatskola, kas pārtapusi par Aglonas vidusskolu. Tādā mazā ciematīņā — četras vidusskolas. Manuprāt, tas prasa kādu apvienošanu, bet to ir grūti risināt.

No baznīcas viedokļa skatoties, tai it kā nāk atpakaļ visi īpašumi. Taču tie ir ļoti nolaisti un grūti pierādīt, kādi tie bija. Piemēram, problēmas ir ar spēkstaciju, ar Cirišu HES. To 1958. gadā uztaisīja bla-
is vecajām dzimavām sausā vie-
lza kanaļā un palaida ūdeni caur spēkstaciju. Tagad jums atdeva zemi, taču HES vēl jāprivatizē, bet tur ir lielas kaislības.

Mums jau 1993. gadā bija sarunāts ar vāciešiem, ka viņi palīdzēs — atvedīs turbīnu. Bet visu laiku bija strīdi un visādas kaislības. Gribēja baznīcai arī zemi atņemt. Tas tādēļ, ka Cirišu HES bija padomju laikā lielākā no mazajām spēkstacijām un to daudz ziņāja.

— Zemi atdabūt arī grūti?
— Jā, ir grūtības, bet tās ir viesiem. Stratēģiski skatoties, baznīcai vienmēr ir materiāla vērtība, kas palīdz uzturēt kultu. Nevienam nevar paredzēt, vai mazbērni spēš uzturēt baznīcu. Tādēļ baznīcai bija sava zeme un cilvēki bija droši, ka mazmazbērņus kristīs baznīcā. Mūsu Saeima rīkojas līdzīgi un atdod īpašumus, kuriem vajadzētu baznīcu uzturēt.

Pagaidām gan nav redzams, baznīca varētu uzturēt savu īpašumu. Lauksaimnieciskā ražošana nav iespējama. Tūrisma ir nepieciešama infrastruktūra, ceļi, lai brauktu tūristi. Arī nevar! Paliek mežs. No tā varētu dabūt 2000 līdz 3000 latu gadā, ja mežu grieztu, kā to dara citi īpašnieki. Tā mēs noēstu savas vērtības. Vienīgais resurss ir hidroenerģija. Ja baznīca atjaunotu Cirišu HES, tas atmaksātos.

— Kas tur par problēmu?
— Strīdi. Mēs nevaram juridiski iesākt darbu.
— Bet kas neļauj?
— Mums ir jocīga likumdošana. Piemēram, 1995. gadā mums gribēja atņemt zemi. Tādēļ, ka Cirišu HES celts sausā vietā no jauna. To būvējot, palicis stūrīs ārpus baznīcas zemes. Tagad gan visa zeme ir baznīcai. Bet bremzē vietējā pašvaldība.

— Dīvaini, šeit ir ticības centrs, simtiem tūkstošiem cilvēku nāk. Kas noticis ar katolisko Latgali?

— Zinu tikai to, ka uz pašvaldību brauc daudz visādu cilvēku un visi grib kaut ko iegūt.

— Grib dabūt Cirišus?
— Jā. Jo tie izskatās "garšīgi". Padomju laikos varēja sarāžot aptuveni 2000 kilovatu lielu jaudu.

— Bet no kā ir atkarīga īpašuma atgūšana?

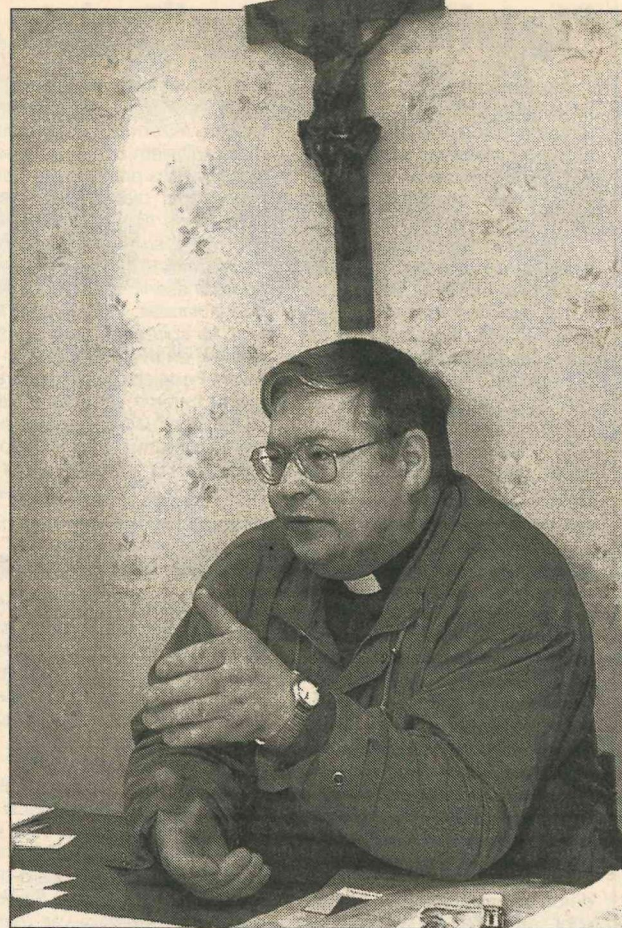
— Pastāv likums par valsts un pašvaldību īpašumu privatizāciju, bet pašvaldība to nepilda. Esam gājuši uz pašvaldību un ierosinājuši, bet nekā.

— Kā uzturat baznīcas saimniecību?

— No ziedojumiem. Bez tiem arī 5. Saeima pieņēmusi likumu, kas nosaka, ka Aglonā iekļaujama starptautisko svētuma objektu sarakstā, un valsts drīkst to atbalstīt arī finansiāli.

— Var pabalstīt, bet var arī nepabalstīt.

— Taču valsts var palīdzēt valsts mēroga pasākumos. Citādi ne. Mēs arī to labprāt gribētu. Nekad Aglonā par valsts naudu nav remontēta baznīca, ne santī-



Aglonas dekāns Andrejs Aglonietis: — Mūsdienās vairs nav svarīga mācīšana, bet gan līcība — dariet labos darbus tā, lai, jūs vērtējot, ļaudis slavētu To Kungu.

I. Atstupena foto

Aglonietis atgriezies

ma nav tērēts altārim vai svečēm. Svētkos saziēdotās naudas prava daļa aiziet kārtības uzturēšanai un nodrošināšanai svētcelnieku pulcēšanās vietā. Cilvēki, kas taisa valsts budžetu, kas maksā nodokļus, ir cienīgi savā svētoceļojumā saņemt drusku atpakaļ, lai te būtu drošība, lai varētu saņemt medicīnisku palīdzību.

— Cik izmaksā Aglonas kompleksa uzturēšana?

— Pērnā 105 000 latu, bet mēs esam ļoti pieticīgi. Algas cilvēkiem, kas šeit strādā, ir nesalīdzināmi mazākas nekā Rīgā. Tās ir kā divas pasaules — Rīgā

un laukos. Ja Aglona būtu jāuztur Rīgā, tas maksātu pusotra miljona.

— Kas ir galvenie izdevumi?
— Komunālie izdevumi, apku-re, elektrība, teritorijas sakopšana un uzturēšana, apsardze.

— Cik liels štats nodarbojas ar laicīgo apkalpošanu?

— Pašlaik ir 11 cilvēki, lai gan vajadzētu vismaz 26 cilvēkus. Bet mēs cenšamies iztikt. Sešu apkopēju vietā divi un tā tālāk.

— Vai augusta lielie svētki jums neatstāj rezervi, lai varētu dzīvot līdz nākamajiem svētkiem? Tas taču ir jūsu lielākais ienesumu laiks.

— Rezerve paliek. Aptuveni viena ceturtdaļa daļa vai, lielākais, viena

vienu konkurenci? Mums nevajag nekādu privilēģiju, mums vajag vienādus konkurences apstākļus.

Māris Gailis un Jānis Pujats ir parakstījuši vienošanos par sadarbību Aglonas internāģimnāzijas veidošanā par Aglonas katoļu ģimnāziju. Tas arī viss.

Mūsu baznīcai ir arī otra skola. Šogad aprit desmitais mācību gads baznīcas kora skolai. Tajā mācās 40 bērni no apkārtējām skolām. Ar šiem bērniem var lepoties. Aglonas skola konkursā ir pārspējusi pat Mediju.

— Vai jūs esat stingrs baznīckungs?

— Mūsdienās tas vairs neder. Šodien vairs ne mācīšana ir svarīga. Mums ir jādzīvo un jādarbojas savs darbs. Ne jau organizatoriskās pūles nes atpestīšanu, primārā ir Dieva žēlastība. Mēs ticam, ka pēc nāves ir dzīvība, ka Dievs, Svētais Gars ir mūsos, katrā cilvēkā. Šodien ir svarīga līcība — dariet savus labos darbus tā, lai ļaudis, jūs vērtējot, slavētu To Kungu.

— Ar ko jaunākās paaudzes mācītāji atšķiras no vecākās paaudzes?

— Atšķiras ar to, ka jaunā paaudze nepazīst bailes. Daudzi vecās paaudzes priesteri ir izgājuši cauri karam, padomju lēģeriem. Es reizēm šaubos, vai spētu tam visam iziet cauri. Varbūt salūztu? Daudzi tika samalti šajās dzirnās.

— Par laicīgām lietām parasti nekad nerunājam, tādēļ liekas, ka baznīcā viss notiek pats par sevi. Taču jāredz arī,

— Tā gadās, ka līdzko esmu iestrādājies, mani pārceļ uz citurieni. Šeit iestrādājos, pārceļ uz Dagdu, tur iestrādājos, pārceļ atpakaļ. Garīdznieki ir garīdznieki, lai kur viņš būtu. Garīdznieki ir tā kopība, kas viens otru balsta un stutē. Taču es nedomāju, ka mana pārceļšana ir īpaši izplānota.

Man ir trīs brāļi, kas ir garīgi gani. Viens ir Kārsavā, otrs Salaspilī un trešais Višķos. Antons, kurš tagad ir Višķos, ilgus gadus bija Moldāvijā. Ir arī piektais Aglonietis, māsas dēls Liepājā.

— Jums ir vairākas draudzēs?

— Kopā man ir piecas draudzēs. Šeit Aglonā kopumā nav daudz cilvēku. Dagdā ir vairāk cilvēku nekā Aglonā.

— Jums tās visas ir jāpbraukā.

— Jā, jāpagūst ir visur.

— Jūs kādreiz bijāt slavens ar mercedesu, ar ko jūs tagad braucat?

— Ar to pašu. Mercedes ir nobraucis 420 000 kilometru un bez īpašiem remontiem.

— Pats sēžat pie stūres?

— Jā, man nav šofera. Pats braucu. Domāju, ka tas mercedess ir lēta un laba mašīna. Diezgan ekonomiska, sevi sen jau atpelnījis. Nesen, kad mani pārceļā atpakaļ uz Aglonu, mašīna nojuka. Braucu uz Aglonu, bet pusceļā apstājos. Aizveda uz servisu. Nākamajā dienā aizbraucu un prasū, cik jāmaksā. Man saka: 130 lāti par aizvilksanu uz Rīgu un astoņi lāti par benzīnu, jo, izrādās, izdegusi lampa, kas signalizē par to, ka benzīns beidzies.

— Vai jūs nepārkāpjat satiksmes noteikumus, vai neesat sodīts?

— Nu, ir gadījies, ka ceļu policija aiztur. Kādas divas reizes gadā. Bet, runājot par mašīnām, man nav bijis neviena negadījuma. Divdesmit sestais gads pie stūres un gandrīz astoņi gadi ar šo mercedesu.

— Kāds jums ir hobijs, aizrašanās?

— Tāda īsti nav. Tā štuokošana, problēmu risināšana, tas jau ir kļuvis kā hobijs. Paretam eju ķert zivis. Reiz vienā dienā ar vienu kātu noķērām 33 līdakas. Vēl 1998. gada otrajos Vasarsvētkos noķērām sešus kilogramus līdaku. Es gan iemetu vizuļi, man nekā, bet nākamajā metienā baznīcas pārvaldnieks Kokorišs kā met, tā gluži kā aizķēries. Šis saka: "Matuška nāk." Es domāju, joko. Bet tad nīgu nēgu gāja, kamēr dabūjām laukā. Mums nebija ar ko līdaku laivā iecelt. Pēc tam nav ķēries tik labi. Nav laika arī bieži makšķerēt. Bet kopumā kādās trijās reizēs 54 līdakas noķertas.

Mārtiņš Kalus